

עניינים תוכן

2	מבוא
3	פרק א'- סקירה כללית
3	אינטראקציה חברתית
6	התנהגויות ואינטרסים מוגבלים וחוזרים
7	שפה ודיבור
8	מאפיינים נלווים נוספים
8	אספרגר כהפרעה נירו-התפתחותית
9	בעיתיות באבחון אספרגר
11	פרק ב'- תסמונת אספרגר והתפתחות חברתית
11	השפעתו של קשר חברתי
13	פרק ג'- טיפולים אפשריים
16	סיכום
16	ביבליוגרפיה

מבוא

רכישת כישורים חברתיים מהווה כלי יסוד מהותי ביותר בתהליך החיברות וההתפתחות החברתית של האדם מילדותו. בילדות מוקדמת נרכשות יכולות חברתיות-תקשורתיות כגון שיתוף, משחק הדדי ושימוש בשפה ובמחוות לצרכים חברתיים ויצירת קשר. מיומנויות אלו ניזונות בעיקר מפעילות משותפת עם מבוגרים וילדים בסביבה הקרובה. פגיעה בכישורים החברתיים אלו יכולה להשפיע על תפקודו של האדם בחיים האישיים, להקשות עליו להשתלב בחברה, ליצור קשר אישי ולפגוע באיכות חייו. תסמונת אספרגר היא אחת מהלקויות אשר קשורות לקשת האוטיסטית אשר נקראת על שם המזהה שלה הנס אספרגר (American Psychiatric Association, 1994). מחקריו של אספרגר מצא כי ילדים מסוימים לוקים בקושי תקשורתי לא מילולי עם הסביבה, קושי בהבנה של סיטואציות חברתיות, הבנת הבעות פנים ויצירת מערכות יחסים אינטימיות. יש לזכור כי בעלי התסמונת הינם בעלי אינטליגנציה תקינה ולעיתים אף אינטליגנציה גבוהה, הבנת הנקרא ובעלי מסוגלות גבוהה ללימוד שפות. מה שמאפיין אותם זה הליקויים בתקשורת, אינטראקציה חברתית הדדית, הבנה וביטוי רגשי ובנוסף אי מודעות סביבתית (American Psychiatric Association, 1994). בעלי התסמונת אספרגר אומנם עלולים להיתפס ככבויים ובהתאם לכך יתקשו בשיקוף מצבם הפנימי לדג' היותם בדיכאון או חרדה, כמיהתם להבנה, תמיכה (Martinovich, 2006). לאור העלייה שנרשמה בעשורים האחרונים במספר הילדים המאובחנים כסובלים מתסמונת אספרגר (Fombonne, 2009).

במסגרת עבודה זו אנסה להבין כיצד החברויות של בעלי התסמונת באים לידי ביטוי. האם הם מסוגלים לפתח חברויות כמו בני אדם רגילים, או שמא הם סובלים מהקשיים אשר סובלים ילדים אשר נמצאים במצב חמור יותר מבחינת הספקטרום האוטיסטי. המחקר הנוכחי מבצע בחינה של מאפייני התסמונת, הימצאות בקשרים חברתיים, רומנטיים וטיפוליים והתערבויות עדכניות המסייעות לשיפור התפקוד החברתי, רגשי. שאלת המחקר תהיה **מהי רמת המסוגלות של יצירת קשרים חברתיים בקרב ילדים אשר סובלים מתסמונת אספרגר.**

פרק א' - סקירה כללית

תסמונת אספרגר הינה הפרעה התפתחותית אשר קיימת כחלק מן קשת הליקויים ההתפתחותיים מרכיבים ביניהם קשיים באינטראקציות חברתיות, תקשורת לא מילולית, דפוסי התנהגות ואינטרסים מוגבלים ונשנים (Tubbs, 2008). היא הוגדרה לראשונה בשנת 1944 על ידי רופא ילדים אוסטרי הנס אספרגר, כאשר הוא תיג קבוצה של ילדים אשר היו מבדדים מבחינה חברתית והפינו התנהגות מוזר או אקסצנטרית "כפסיכופתולוגיה אוטיסטית" (Szatmari, 1991). מחקר אשר בחן את נתונים המתעדים את שכיחות התסמונת ב-2015, נמצא כי ההפרעה משפיעה על חייהם של מעל ל-37.2 מיליון אנשים ברחבי העולם (Hay, Jayaraman, Truelsen Sorensen, Millear, Giussani & Beghi, 2017). כמו כן אם נבחן את כמות הסובלים מן התסמונת נראה כי המספר של הסובלים מאותה התסמונת עולה במשך השנים גם מבחינת המספרים האבסולוטיים וגם מבחינה גודלם היחסי. ייתכן וכי עלייה זו מתרחשת משום שכיום אנו מזהים את הסובלים מן התסמונת בצורה יותר טובה מאשר בעבר, אולם יש גם לקחת בחשבון כי ייתכן וכי אורח החיים המודרני קשור במידה מסוימת בעלייה של הסובלים מתסמונת האספרגר. האספרגר, כמו תסמונות אחרות על הקשת האוטיסטית, מושפעות מסיבות רבות וגורמים רבים אולם סיבה עיקרית או דרך העברה חד משמעית של התסמונת אינה ברורה. ככל הנראה הסיבה להופעת התסמונת היא שילוב של כמה גורמים שונים אשר יחד יוצרים את הסיבה אשר דרושה להתפתחות של התסמונת הזו (Jacobsen, 2003).

אינטראקציה חברתית

האבחנה של התסמונת מתבססת במידה רבה על קריטריון הפגיעה בתפקוד חברתי. בעלי התסמונת חווים קשיים במרכיבים בסיסיים של אינטראקציה חברתית, אשר עשויים לגרום לכישלון בפיתוח חברויות, חיפוש הנאות משותפות, הישגים עם הזולת והדדיות חברתית ורגשית (דוגמא לכך היא חוסר עניין לשתף אחרים ברגשות, במחשבות ובתחומי עניין). קריטריון זה מוזן ממאפייני הפרעות בתקשורת לא מילולית כגון: קושי ליצור קשר עין, תנחות גוף חריגות, קושי לזהות שפת גוף, הבעות פנים ונימת קול ובנוסף קושי בהבנה קונקרטי ופרגמטית של שפה. מאפיינים אלה מקשים על יצירת קשרי חברות עם ילדים בני אותו הגיל (Tubbs, 2008).